

Är unga vuxnas skuldsättning en konsekvens av bristfällig kunskap?

En kvantitativ enkätundersökning bland Arcadastuderande.

Ina Usvasalmi

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Företagsekonomi
Identifikationsnummer:	6454
Författare:	Ina Usvasalmi
Arbetets namn:	Är unga vuxnas skuldsättning en konsekvens av bristfällig kunskap? En kvantitativ enkätundersökning bland Arcadastudenter.
Handledare (Arcada):	Andreas Stenius
Uppdragsgivare:	-
<p>Sammandrag:</p> <p>Syftet med undersökningen var att kartlägga Arcadastudenters kunskap om skuldsättning, dess orsaker samt konsekvenser. Samhället har präglats av låga räntor på marknaden och ett förstärkt konsumentförtroende bland befolkningen. Dessa fenomen har lett till att befolkningen sparar mindre och konsumerar mer, som en följd av detta är skuldsättningsgraden högre än någonsin tidigare. För att kunna ta hand om sin privatekonomi och undvika skuldproblem, behövs det kunskap om skuldproblemens uppkomst och följder. Med hjälp av undersökningen vill man väcka intresse för att bättre ta hand om sin privatekonomi och undvika en situation där skuldproblem råder. Undersökningens målgrupp begränsades till 18-29 åriga studenter vid Arcada, eftersom dessa kan anses representera unga vuxna. Undersökningen utfördes som en kvantitativ enkätundersökning. Teoridelen i arbetet stod som grund för frågeformuläret i enkätundersökningen, det som diskuterats i teorigenomgången togs upp med hjälp av ett antal på förhand bestämda frågor och svarsalternativ. Frågeformuläret delades därmed in i tre centrala teman: konsumtion, betalningsanmärkning och ekonomisk kunskap. Undersökningen besvarades av totalt 75 respondenter. Majoriteten av respondenterna hade inte enligt undersökningen konsumerat snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller gjort köp på avbetalning. Av minoriteten som däremot hade konsumerat, ansåg endast en respondent att det inte fanns tillräckligt med kunskap om produkterna i fråga. Majoriteten av respondenterna visste hur en betalningsanmärkning uppkommer men enbart hälften vilka konsekvenser det innebär. Nästan alla respondenter ansåg att skolorna borde erbjuda mer undervisning i ekonomisk kunskap. Med hjälp av undersökningen kan man konstatera att kunskapen bland studenterna var på en god nivå då det frågades om konsumtion av snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort och köp på avbetalning. Kunskapen om betalningsanmärkningar och dess konsekvenser var däremot på en betydligt lägre nivå bland respondenterna. På grund av detta kan man anse att unga vuxnas skuldsättning delvis är en konsekvens av bristfällig kunskap.</p>	
Nyckelord:	Unga vuxna, skuldproblematik, konsumtion, betalningsanmärkning, ekonomisk kunskap
Sidantal:	47
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	23.5.2018

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Business Administration
Identification number:	6454
Author:	Ina Usvasalmi
Title:	Is young adults' indebtedness a consequence of inadequate knowledge? A quantitative survey among Arcada students.
Supervisor (Arcada):	Andreas Stenius
Commissioned by:	-
<p>Abstract:</p> <p>The aim of this research was to survey knowledge about debt, its reasons and consequences among Arcada students. The society have been characterized with low interest rates on the market and a boosted consumer confidence among the population. These phenomenon have resulted in lower savings and higher consumption among the population, as a consequence of this the leverage is higher than ever before. To be able to take care of the private economy and avoid debt problems, knowledge about reasons and consequences of debt problems is needed. This research will hopefully rise the concern for managing the private economy and avoiding a situation where debt problems prevail. The research target group was limited to 18-29 year old students at Arcada, because these can be considered to represent young adults. The research was accomplished as a quantitative survey. The theoretical part of the research was the basis for the survey, what had been discussed in the theoretical part was addressed by a number of predetermined questions and answers. The survey was divided into three crucial subjects: consumption, payment default and economic knowledge. The research was replied by 75 respondents. Majority of the respondents had not according to the survey, consumed instant loans, consumer credits, credit cards or made purchases on installment. Of the minority who, on the other hand, had consumed, only one respondent considered that there was not enough knowledge of the products in question. The majority of respondents knew how a payment default emerge, but only a half of the respondents which consequences that follows. Almost all of the respondents felt that schools should offer more education in economic knowledge. With the help of this research it can be stated that the knowledge among students was at a good level when it comes to consumption of instant loans, consumer credits, credit cards and purchase on installment. On the other hand, the knowledge of payment defaults and its consequences was at a significantly lower level among the respondents. Because of this, it can be considered that young adults being indebted is partly due to lack of knowledge.</p>	
Keywords:	Young adults, debt problems, consumption, payment default, financial knowledge
Number of pages:	47
Language:	Swedish
Date of acceptance:	23.5.2018

INNEHÅLL

1	BAKGRUND	7
1.1	Problemformulering	7
1.2	Syfte	8
1.3	Avgränsning	8
1.4	Begreppsdefinitioner	9
2	METOD	10
2.1	Enkätundersökning	10
2.2	Tillvägagångssätt	11
2.2.1	<i>Datainsamling</i>	11
2.2.2	<i>Frågeformuläret</i>	11
3	TEORI	13
3.1	Skuldsättning i Finland	13
3.2	Orsaker bakom överskuldsättning	15
3.2.1	<i>Ökad konsumtion</i>	15
3.2.2	<i>Enkelheten att få lån av olika slag</i>	15
3.2.3	<i>Yttre faktorerers påverkan på den ekonomiska kunskapen</i>	16
3.2.4	<i>Motgångar och förändringar i livet</i>	16
3.2.5	<i>Marknadsföring av lån</i>	17
3.3	Hur uppkommer skulder?	18
3.3.1	<i>Konsumtionskredit</i>	18
3.3.2	<i>Snabblån</i>	19
3.3.3	<i>Kreditkort</i>	20
3.3.4	<i>Delbetalning</i>	20
3.4	Följder av överskuldsättning	21
3.4.1	<i>Betalningsanmärkning</i>	21
3.4.2	<i>Hur påverkas man av en betalningsanmärkning?</i>	22
3.4.3	<i>Kreditupplysningsregistret i Finland</i>	23
4	EMPIRI	25
4.1	Resultatredovisning	25
4.1.1	<i>Enkätens introduktion</i>	25
4.1.2	<i>Konsumtion</i>	27
4.1.3	<i>Betalningsanmärkningar</i>	30
4.1.4	<i>Kunskap</i>	33
5	ANALYS	36

5.1	Enkätens introduktion	36
5.2	Konsumtion	36
5.3	Betalningsanmärkningar	37
5.4	Kunskap	38
6	DISKUSSION	39
7	KÄLLOR.....	41
8	BILAGOR	44
8.1	Informationsbrev	44
8.2	Enkät.....	45

Figurer

Figur 1.	Antalet personer som har en betalningsstörning 31.3.2008 – 2017 (Suomen Asiakastieto 2017c).....	21
Figur 2.	Andelen personer med betalningsanmärkning i olika åldersgrupper 31.3.2017 (Suomen Asiakastieto 2017c).....	22
Figur 3.	Respondenternas kön	26
Figur 4.	Respondenternas ålder	26
Figur 5.	Har respondenterna konsumerat snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köpt något på avbetalning under det senaste året	27
Figur 6.	Till vilket ändamål har respondenterna konsumerat snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köpt något på avbetalning under det senaste året	28
Figur 7.	Vilka konsekvenser har medföljt respondenterna i samband med konsumtion av snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köp på avbetalning	29
Figur 8.	Anser respondenterna att de haft tillräckligt med kunskap om snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köp på avbetalning då de konsumerat dessa	30
Figur 9.	Vad anser respondenterna att är de vanligaste orsakerna bakom skuldsättning	31
Figur 10.	Är respondenterna medvetna om hur en betalningsanmärkning uppkommer.	32
Figur 11.	Är respondenterna medvetna om konsekvenserna då man får en betalningsanmärkning i kreditupplysningsregistret	32
Figur 12.	Vilka konsekvenser känner respondenterna till.....	33
Figur 13.	Varifrån anser respondenterna att de fått den kunskap de har om krediter, betalningsanmärkningar samt skulder.....	34

Figur 14. Anser respondenterna att skolorna borde erbjuda mer undervisning i ekonomikunskap	34
---	----

1 BAKGRUND

Under de senaste åren har samhället präglats av ett förstärkt konsumentförtroende bland befolkningen samt låga räntor på marknaden. Dessa fenomen har påverkat finländska hushållens besparingsgrad som varit låg under en längre tid. (Finlands Bank 2017a) Konsumentförtroende och låga räntor har även förstärkt och ökat finländska hushållens konsumtion. Att finländska hushåll sparar allt mindre av sitt privatkapital samt konsumerar allt mer, har även resulterat i att skuldsättningsgraden för finländska hushåll är högre än någonsin tidigare. (Statistikcentralen 2017a; Statistikcentralen 2017b; Statistikcentralen 2017c) Att skuldsättningsgraden ökat har också lett till betalningsanmärkningarnas andel och antalet personer med betalningsanmärkningar i Finland är på en rekordhög nivå. (Suomen Asiakastieto 2017a)

1.1 Problemformulering

Den ökade skuldsättningen påverkar i stor grad hela samhället samt hushållens privatekonomi. För att kunna tackla dessa skuldproblem behövs förmåga att hantera sin privatekonomi samt kunskap om skuldproblemets uppkomst och följder. Därmed är det ofta unga samt unga vuxna som faller i fällan och drabbas av skuldsättning, det råder inte alltid tillräckligt med kunskap bland dessa unga vuxna om snabblån, betalningsanmärkningar samt skulder överlag.

Med hjälp av att undersöka unga vuxnas kunskap om orsaker samt följder av skuldproblem vill det väckas intresse för att bättre ta hand om sin privatekonomi och undvika en situation där skuldproblem råder. I och med den ökade skuldsättningen i landet samt ett personligt intresse för ämnet via tidigare arbetserfarenhet på finansbranschen har detta valts som undersökningsområde.

1.2 Syfte

Befolkningen konsumerar mer än tidigare, men sparar allt mindre av sin privatekonomi. Samtidigt stiger antalet skuldsatta inom landet. Hurudan kunskap har unga vuxna om orsaker samt följder förknippade med detta problem egentligen?

Syftet med denna undersökning är att kartlägga unga vuxnas kunskap om vad som är de bakomliggande orsakerna till skuldsättning samt kunskap om konsekvenserna av skulder och betalningsanmärkningar. För att nå syftet med arbetet vill man få svar på följande frågeställning: Är unga vuxnas skuldsättning en konsekvens av bristfällig kunskap?

1.3 Avgränsning

Denna undersökning är avgränsad att tillämpas inom yrkeshögskolan Arcada för att få reda på hurudan kunskap Arcadastudenter har gällande problemet ifråga. Målet är att nå ut till elever inom institutionen för ekonomi & affärsanalys, energi- & materialteknologi, hälsa & välfärd och kultur & kommunikation, avsikten med undersökningen är dock inte att jämföra dessa institutioner sinsemellan. Målgruppen för undersökningen är 18-29 åriga studenter, eftersom dessa kan anses representera unga vuxna.

1.4 Begreppsdefinitioner

Betalningsanmärkning – då en person fått flera påminnelser om en försenad betalning från indrivningen över en längre tid, får man till sist en betalningsanmärkning i kreditregistret för den obetalda summan. (Eurokampus 2017)

Privatekonomi – en persons sammanlagda ekonomi. (Svenska Akademiens ordböcker 2009a)

Skuldsättningsgrad – förhållandet mellan hushållens skulder och inkomster per år. (e-economic 2017)

Utsökning – Indrivning av penningfordringar. Vid en rättegång undersöks borgenärens fordran samt gäldenärens betalningsskyldighet, om domen domstolen ger inte uppfylls frivillig, verkställs detta genom en utsökning. Straffrättsliga penningpåföljder samt skatter och försäkringspremier indrivs utan domstolsbeslut. (Oikeus 2018)

2 METOD

Forskningsmetoder kan grovt delas in i kvalitativa och kvantitativa metoder. Vilken forskningsmetod som används, beror på fenomenet som undersöks. En kvalitativ datainsamlingsmetod går ut på intervjuer eller observationer. Kvantitativa datainsamlingsmetoder däremot omfattar matematiskt avancerade tillvägagångssätt där siffror analyseras. De vanligaste kvantitativa metoderna för att samla in data är enkät- eller intervjuundersökningar, där undersökningen består av ett frågeformulär. (Eliasson 2006 s. 22-31)

I denna undersökning kommer en kvantitativ datainsamlingsmetod tillämpas eftersom så många respondenter som möjligt vill nå inom problemavgränsningen. Enligt Jorma Kananen (2011 s. 17) är en kvantitativ datainsamlingsmetod till en fördel i en undersökning där resultatet som fås från undersökningen vill generaliseras, vilket betyder att även om bara en liten del besvarar undersökningen kan detta tolkas gälla hela populationen som berörs av undersökningen. Kananen (2011 s. 18) betonar att i samband med kvantitativ undersökning räknas antal vilket förutsätter kvantitativ data, det vill säga siffror. I denna undersökning vill man kvantifiera resultatet, vilket innebär att kvantitativ datainsamlingsmetod bör tillämpas.

Därmed har man i denna undersökning valt att som kvantitativ forskningsmetod använda sig av en enkätundersökning.

2.1 Enkätundersökning

Enligt Maria Björklund & Ulf Paulsson (2012 s. 72) kräver en enkätundersökning en relativt liten arbetsinsats för att få fram ett stort underlag av primärdata. För att nå så många respondenter som möjligt och få reella svar på unga vuxnas kunskaper för skuldproblematik kommer en elektronisk enkätundersökning tillämpas för att samla ihop materialet för undersökningen. Med hjälp av elektronisk form på enkäten, kan den nå allt fler personer inom allt kortare tid.

2.2 Tillvägagångssätt

2.2.1 Datainsamling

Eftersom avsikten med undersökningen är att undersöka Arcadastudenter, har man valt att försöka nå ut till studenterna genom Arcadas egna interna nätverk. Elektroniska frågeformuläret samt ett informationsbrev har publicerats med hjälp av Arcadas kommunikationsenhet på start.arcada.com/nyheter, på detta sätt når man ut till de olika institutionerna samtidigt och alla Arcadastudenter har samma möjlighet att delta i undersökningen. För att få en bättre svarsfrekvens för undersökningen har man även valt att använda sig av ett bekvämlighetsurval där respondenter som enkelt finns tillgängliga för forskaren tillämpas (Bryman & Bell 2013 s. 205). Därmed har frågeformuläret publicerats via Facebook i grupper för företagsekonomistudenter på andra och tredje året, mediakultur studenter på första och andra året samt för socionom studenter på tredje året. Enkäten distribuerades även via ett meddelandeprogram till en sluten grupp av första årets fysioterapi studenter.

2.2.2 Frågeformuläret

Teoridelen i arbetet står som grund för frågeformuläret i denna enkätundersökning, de fenomen som diskuterats i teorigenomgången tas upp med hjälp av ett antal på förhand bestämda frågor och svarsalternativ. De som deltar i undersökningen kommer kunna välja mellan ja och nej frågor, frågor med olika alternativ samt en fråga där ett mer beskrivande svar kan anges. (Björklund & Paulsson 2012 s. 70) Frågeformulärets frågeställningar samt svarsalternativ har kontrollerats av 3 personer, som alla fokuserat på att språket är korrekt, innehållet i frågeformuläret uppnår syftet samt att frågeställningarna och svarsalternativen är enkla att förstå av respondenterna.

Den elektroniska enkäten byggdes upp på webbsidan Question Pro, språket i enkäten var svenska. Frågeformuläret inleds med ett informationsbrev där ansvarige för forskningsobjektet, syftet och målgruppen för undersökningen presenteras. Det poängteras också att respondenterna kan försäkra sig om att det insamlade materialet behandlas konfidentiellt samt bibehålls alla som deltagit i undersökningen anonyma.

Enkätens första frågor behandlar respondenternas kön och ålder, det faktum att enkäten enbart publicerades på Arcadas interna nätverk och slutna Facebook grupper garanterar tillsammans med frågeställningen om åldern att respondenterna som besvarar undersökningen kan antas representera unga vuxna i Arcada. Därefter följer frågor om konsumtion av snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort och köp på avbetalning. Man fokuserar på om respondenterna senaste året konsumerat dessa typer av lån eller krediter, till vilket ändamål, om det medfört några konsekvenser samt om respondenterna anser att de i samband med konsumtionen av dessa lån eller krediter haft tillräckligt med kunskap. Efter detta frågas det vad respondenterna anser vara de vanligaste orsakerna bakom skuldsättning samt medvetandegrad till betalningsanmärkningarnas uppkomst och dess konsekvenser. Till sist vill man veta varifrån respondenterna anser att de fått den kunskap de har om krediter, betalningsanmärkningar samt skulder och om respondenterna anser att skolorna borde erbjuda mer undervisning i ekonomikunskap.

Resultatet av enkätundersökningen har analyserats och kvantifierats i Question Pro, beroende på variabeltyp har resultatet presenteras i olika tabeller, diagram samt text baserad analys. När resultatet av undersökningen är framställt på ovanstående sätt, kommer den därmed kombineras med litteraturstudier. (Question Pro 2017)

3 TEORI

3.1 Skuldsättning i Finland

Finländska befolkningens skulder har ökat under det senaste decenniet. I slutet av 1990-talet var skuldsättningsgraden väldigt låg bland befolkningen och påverkades i hög grad av erfarenheter från lågkonjunkturen i början av decenniet, de höga bostadsräntorna och en relativt bra situation på hyresmarknaden. I slutet av årtiondet resulterade låga räntor, god ekonomisk utveckling och viljan att förbättra levnadsstandarden i att skuldsättningen för finländska befolkningen ökat. (Statistikcentralen 2013)

Besparingar bland de finska hushållen har varit anmärkningsvärt låga under en längre tid, sedan år 2014 har besparingsgraden även varit negativ. De finländska hushållens besparingsgrad påverkas av låga räntor och ett förstärkt konsumentförtroende de senaste åren. Båda faktorerna uppmuntrar hushållen att öka konsumtionen och minska på sparandet. En negativ besparingsgrad innebär att hushållen konsumerar mer än sin inkomst, vilket resulterar i att hushållen likviderar sin förmögenhet eller tar olika typer av skulder för att finansiera sin konsumtion. Då besparingsgraden minskat för de finländska hushållen har skuldsättningsgraden däremot fortsatt växa. (Finlands Bank 2017a)

År 2016 minskade de finländska hushållens sparkvot till -0,9 procent från ett positivt värde året innan medan konsumtionen för hushåll ökade med 2,8 procent år 2016. När sparandet minskar samt konsumtion ökar är det inte enbart med hjälp av eget kapital man konsumerar utan även med hjälp av konsumtionskrediter och lån av olika slag. Att ständigt skuldsätta sig har lett till att skuldsättningsgraden för finländska hushåll ökat de senaste åren. Året 2016 steg hushållens skuldsättningsgrad till 126,4 procent. Med andra ord slogs det rekord, skuldsättningsgraden för hushåll i Finland har inte varit lika hög som år 2016 under de senaste 40 åren. (Statistikcentralen 2017a; Statistikcentralen 2017b; Statistikcentralen 2017c)

Konsumtionen har inte enbart ökat bland hushållen i Finland utan även unga vuxna bidrar till en ökad konsumtion samt skuldsättningsgrad. Skuldsatta finländare år 2009 var 1,5 miljoner hushåll, dvs. 60 procent av alla hushåll hade någon form av skuld. Då skulder sätts i jämförelse med inkomster, är hushåll med unga vuxna mellan åldrarna 25-34

de mest skuldsatta. Enligt undersökningen är skulderna i relation till inkomsterna för alla hushåll 80 procent medan för 25-34 åringarna dubbelt så stor, nämligen 179 procent. Unga vuxna i åldern 25-34 har i genomsnitt skulder på nästan 120 000 euro, således är skuldbördan för unga vuxna kring 59 procent. (Statistikcentralen, 2011)

Även fast sparkvoten minskat och konsumtionen ökat i Finland kan man konstatera att största delen av de personer som är skuldsatta, har skulder i sådana mängder som är hanterbara och går att betala bort. Finländska hushåll har nettotillgångar, det vill säga tillgångar som överskrider skulderna. År 2016 var de finansiella tillgångarna 293 miljarder euro för finländska hushåll, medan skulderna var 143 miljarder euro. Därmed betyder skulder inte alltid minskad egendom eller dålig ekonomisk ställning, tvärtom i vissa fall även ökad egendom. (Sarah Lönnqvist 2017)

3.2 Orsaker bakom överskuldsättning

Vad är det som egentligen är de underliggande orsaken till befolkningens skuldsättning? Är det ett själviskt beteende, ohälsosam inställning till pengar, ett beroende av alkohol eller spel som leder till att skuldsättningsgraden fortsätter växa? En av orsakerna till att ungas skuldsättning samt betalningsanmärkningar ökat, är enkelheten att konsumera sina pengar och därmed har unga sällan tålamod att spara sina pengar för att göra större inköp. Skuldsättningsproblem uppkommer oftast av mer djupa underliggande orsaker som till exempel motgångar eller förändringar i livet. (Financer 2015)

3.2.1 Ökad konsumtion

Enligt statistikcentralen (2017c) ökade finländska hushållens konsumtionsutgifter med 2,8 procent 2016. Statistikcentralen (2014) hävdar att konsumtionen för hushåll varierar beroende på livssituation och vilken livscykel personen befinner sig i. Konsumtionsutgifterna är högst i hushåll med par utan barn, näst högst hos barnfamiljer med två försörjare och lägst är konsumtionsutgifterna i åldringshushåll. Statistikcentralen (2016) uppger också att antalet hushåll som upplever utkomstproblem har ökat med 0,4 procent från år 2014, små utkomstproblem har 24,6 procent av hushållen medan allvarigare utkomstproblem har 7,7 procent av alla hushåll.

En faktor som leder till att människor konsumerar över sina tillgångar är det sociala beteendet, när någon i ens närkrets konsumerar smittar det av sig eftersom man vill leva upp till en viss levnadsstandard. I dagens samhälle konsumerar människor mer bekvämligheter och gör inköp alltmer spontant, detta leder förstas till extra kostnader. (Financer 2015)

3.2.2 Enkelheten att få lån av olika slag

I dagens samhälle är låntagande i vissa fall en förnuftig eller nödvändig lösning exempelvis i samband med bostadsköp, men att konsumera snabblån kan leda till allvarliga ekonomiska problem. En person som inte har några betalningsstörningar kan ta lån över nätet eller per sms oberoende hur dålig ekonomisk situation personen har, i många fall bör dessa snabblån betalas tillbaka nästa månad vilket ofta leder till att ett snabblån be-

talas bort med ett nytt lån och därmed börjar en skuldspiral utvecklas. Personer som däremot har en betalningsanmärkning har väldigt svårt att få snabblån eller andra typer av lån i Finland. (Financer 2015)

3.2.3 Yttre faktorerers påverkan på den ekonomiska kunskapen

En betydande roll i hur unga förhåller sig till pengar är kunskapen om penninghantering som de fått från en förälder. Om en ung person upplevt hur föräldrarna hamnar i en skuldspiral på grund av vårdslös konsumtion, ett beroende eller arbetslöshet, finns det en större sannolikhet att barn till en sådan förälder kommer medvetet eller omedvetet att anamma ett liknande konsumentbeteende. Även personer som inte behövt jobba för att tjäna pengar och därmed levt på någon annans pengar kan ha väldigt dåliga kunskaper om penninghantering, personen i fråga har ingen realistisk bild om hur pengar konsumeras eller vad som krävs för att tjäna det. Därmed kan man konstatera att en förälder bidrar väldigt starkt till ett barns ekonomiska kunskap samt konsumtion. (Financer 2015)

3.2.4 Motgångar och förändringar i livet

Niko Eskelinen & Jiri Sironen (2017 s. 46) konstaterar att utgående från undersökningar samt kundarbete i praktiken kan man dra den slutsatsen att orsakerna bakom skuldproblem ofta är arbetslöshet, en sjukdom, skilsmässa eller en annan oväntad förändring i livet. Överskuldsättning resulterar inte enbart i ekonomiska problem, utan också i sociala- samt hälsoproblem. I detta fall kan man konstatera att fattigdom kan orsaka skuldproblem men överskuldsättning kan även leda till fattigdom.

I samband med en skilsmässa, sjukdom eller arbetslöshet försöker många upprätthålla en liknande livsstil som de är vana med från innan och därmed glöms det ofta bort att inkomsterna sjunkit. I samband med en stor förändring är det enklare att kompensera den förminskade inkomsten med lån istället för att göra nedskärningar i de bekvämligheter man tagit åt sig under årens lopp. (Financer 2015)

3.2.5 Marknadsföring av lån

Marknadsföringen av krediter är en betydande orsak till att finländare drabbas av överskuldsättning. Omkring 70 procent av ekonomi- och skuldrådgivare anser i konsumentförbundets undersökning att marknadsföring av krediter har bidragit till ökningen av överskuldsättning bland befolkningen, snabblånsfällan drabbar vanligtvis unga personer. (Taloussanomat 2011)

Flera aktörer på marknaden marknadsför lån där kostnader för lyftet av lånet är nedsatt eller kostnadsfritt för nya kunder. I verkligheten betalar låntagaren dock ränta på lånet samt andra kostnader som medföljer. Exempelvis kan snabblån marknadsföras så att den månatliga räntan syns i reklamen, därmed ser lånet förmånligare ut då konsumenten inte ser den verkliga årsräntan för lånet i reklamen. (Financer 2017)

3.3 Hur uppkommer skulder?

Skulder kan uppkomma på olika sätt. Ett sätt är att ingå ett avtal medan det andra är skulder i samband med skyldigheter för exempelvis skador, skatt eller underhåll. Det vanligaste uppkomstsättet för skuld är ett avtal. Ett avtal som automatiskt leder till skuldsättning är bostadslån, studielån samt olika typer av krediter. Även avtal i samband med exempelvis delbetalning eller en hyreslägenhet samt avtal som gäller för el och mobil innebär skuld eftersom alla avtal där man binder sig för efterföljande betalningar kan betraktas som skuldsättning. (Konsumentförbundet 2017)

I detta kapitel kommer det fokuseras på skulder som uppkommer med hjälp av ett avtal som ingås. I fokus kommer ligga konsumtionskrediter, snabblån, delbetalningar samt kreditkort.

3.3.1 Konsumtionskredit

Enligt Koskinen & Tuomikoski (2017) är konsumtionskrediter lån som huvudsakligen beviljas för privat konsumtion av varor och tjänster. Förutom ett vanligt engångslån kan en konsumtionskredit också vara en kontokredit där det maximala beloppet kredit som kan lyftas är beloppet som finns på kontot. En annan form av konsumtionskredit är kreditkort samt konsumtionskreditavtal som kan undertecknas i butiker i samband med exempelvis ett bilköp. Stora konsumtionskrediter har vanligtvis någon form av säkerhet medan mindre lån kan fås via olika källor mycket flexibelt och snabbt.

Ett avtal som ingås gällande konsumtionskrediter bör alltid vara skriftligt. Avtalet bör innehålla uppgifter om räntan på krediten, utlåningstid, återbetalningsdatum, kreditpriset, avtalsvillkor och den årliga räntan. I avtalet är det ofta även överenskommet att borgenären har rätt att avbryta återstående kredit omedelbart och kräva att den återstående krediten betalas på en gång ifall betalningen på konsumtionskrediten är försenad. (Konsumentförbundet 2014)

Enligt konsumentskyddslagen (38/1978) 7 kap., 13 § innebär god kreditgivningssed att kreditgivaren skall handla ansvarsfullt vid kreditgivning. Detta förutsätter att kreditgiva-

ren inte marknadsför kredit så att marknadsföringen bidrar till att konsumentens förmåga att noggrant överväga krediten försämras, kreditgivaren använder inte heller kreditgivning som ett huvudsakligt argument vid marknadsföring av andra konsumtionsnyttigheter samt använder kreditgivaren inte sms tjänster eller andra motsvarande kommunikationstjänster mot extra avgift i samband med marknadsföring eller beviljande av kredit. Enligt konsumentskyddslagen bör kreditgivaren även ge konsumenten tillräcklig information om kreditavtalet, hur avtalet kan sägas upp och hurdana konsekvenser uppsägningen av kreditavtalet har.

I samband med de finländska hushållens skulder är andelen konsumtionskrediter betydande, konsumtionskrediter uppgör cirka 12% av hushållens totala skulder. Enligt en undersökning utförd av Finanssialan Keskusliitto är användningen av konsumtionskrediter vanlig i Finland, då 40% av de som besvarade undersökningen hade någon form av konsumtionskredit. Då resultatet sätts i förhållande till befolkningen kan man konstatera att 1,6 miljoner finländare använder sig av konsumtionskrediter. Finanssialan Keskusliitto har även i sin undersökning fått fram att konsumtionskrediter är jämnare fördelade mellan åldersgrupper än exempelvis bostadslån. (Koskinen & Tuomikoski 2017)

3.3.2 Snabblån

Konsumentförbundet (2014) anser att ett snabblån är ett lån utan säkerhet som konsumenten snabbt har tillgång till. Oftast görs en låneansökan i samband med ett textmeddelande eller via internet och lånebeloppet är på konsumentens bankkonto inom några minuter från att ansökan har skickats in. Lånebeloppen är små samt lånetiden är vanligtvis från en vecka till några månader.

I slutet av 2013 minskade andelen snabblån i Finland eftersom justitiedepartementet införde en lagändring där ett räntetak på 51% fastställdes för aktörerna som erbjuder snabblån på marknaden. En del av aktörerna lämnade marknaden eller ändrade på sin verksamhets karaktär. År 2015 ökade dock utlåningen för snabblåns företagen och låneportföljen växte till 144 miljoner euro. (Johanna Honkanen 2016)

Små snabblån på under 2000 euro som borde följa lagändringen som trädde i kraft 2013 och därmed ha ett räntetak kring 50 procent har däremot räntor som stiger upp till flera hundra procent. Detta är en följd av att kunder lyfter krediten i rater och därmed kallas ofta dessa lån för ”flexlån”. På detta sätt är det i princip lagligt för ett snabblånsföretag att ha flera hundra procents ränta för snabblån som erbjuds på marknaden. (Westergård & Palmgren 2017)

Under andra kvartalet år 2015 beviljades 104 260 nya snabblån för 54 miljoner euro till hushåll i Finland. Under kvartalet ökade de nya lånen i euro 26 procent från motsvarande kvartal året innan, samt 109 procent från det första kvartalet år 2015. Ett genomsnittligt snabblån var 520 euro och återbetalningstiden ungefär 153 dagar. (Statistikcentralen 2015)

3.3.3 Kreditkort

Med kreditkort avses ett kort som konsumenten kan använda sig av för att göra inköp på kredit, kortet beviljas av ett kreditföretag. Kreditföretaget får intäkter via kortanvändningsavgifter, kreditränta och en kommission för varje inköpstransaktion från försäljarna i affärer. Kreditkort kan indelas i betalkort samt egentliga kreditkort, skillnaden är att i samband med betalkort betalas hela kreditbeloppet på förfallodagen medan med det egentliga kreditkortet kan kreditbeloppet betalas tillbaka över en längre tid. I samband med det egentliga kreditkortet betalas därför en ränta på skulden. (Konsumentförbundet 2014)

3.3.4 Delbetalning

Delbetalning innebär att priset på varor eller tjänster betalas i flera omgångar, först när köparen betalat hela köpeskillingen är varan köparens egendom. Före hela priset på varan är betald är varan säljarens egendom och säljaren har rätt att ta tillbaka varan om inte betalning sker. Delbetalning är en typ av kreditförsäljning och därmed är ofta köpeskillingen dyrare än vid kontantköp, i samband med delbetalning är det därför viktigt att vid köptillfället meddela den årliga räntan för köparen. (Konsumentförbundet 2014)

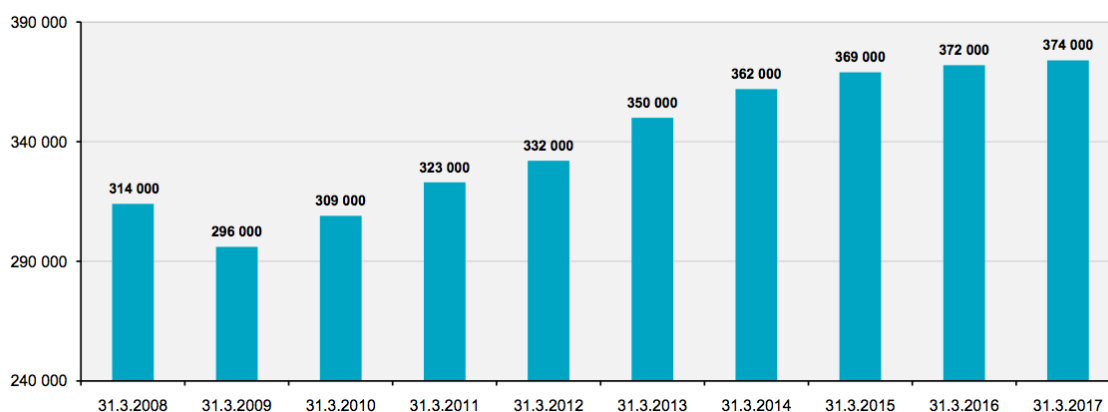
3.4 Följder av överskuldssättning

3.4.1 Betalningsanmärkning

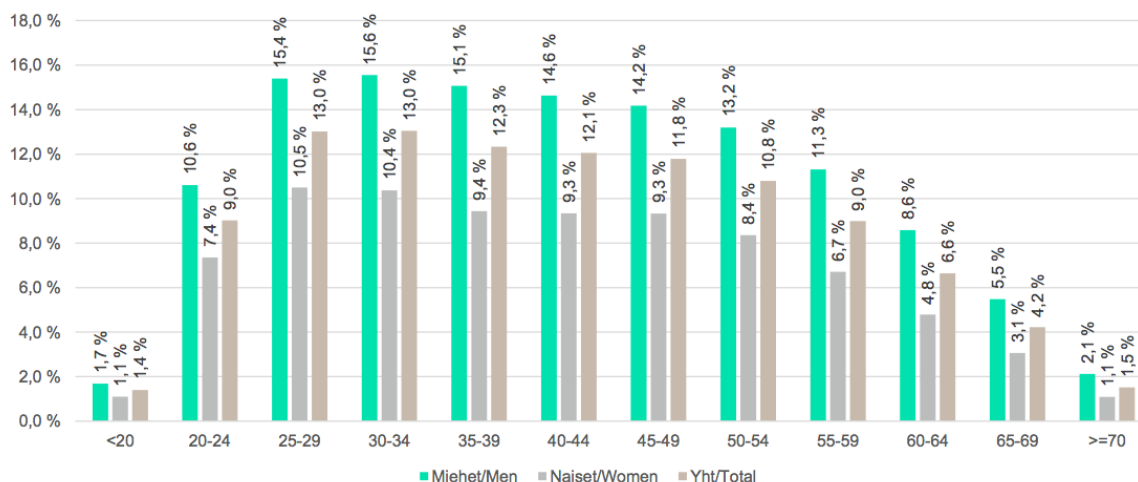
Konsumentförbundet (2017) hävdar att en försenad betalning medför extra kostnader för konsumenten och den totala summan av räkningen kommer öka med hjälp av dröjsmålsränta, kostnader för påminnelser, kostnader för indrivning samt andra eventuella kostnader tills räkningen betalas. Om en betalning försenar sig märkbart, kommer konsumenten som följd få en betalningsanmärkning i kreditupplysningsregistret. Suomen Asiakastieto (2017b) påpekar att en betalningsanmärkning alltså är en störning i betalningen.

Antalet betalningsanmärkningar i Finland har ökat med 11 procent jämfört med året innan. Sedan början av 2017 har sammanlagt över en halv miljon betalningsanmärkningar registrerats till 150 000 personer. I slutet av mars fanns det 374 000 personer med betalningsanmärkningar, vilket är mer än någonsin. (Suomen Asiakastieto 2017a)

Av män i ålder 25 till 44 år har 15 procent betalningsanmärkningar. Denna procent är dubbelt så stor som medeltalet för hela befolkningen, varav 8,4 procent har en betalningsanmärkning. För kvinnor är den största procenten för betalningsanmärkningar 10 procent, som tillfaller åldersgruppen 25-34 år. (Suomen Asiakastieto 2016)

Figur 1. Antalet personer som har en betalningsstörning 31.3.2008 – 2017 (Suomen Asiakastieto 2017c)

Figur 2. Andelen personer med betalningsanmärkning i olika åldersgrupper 31.3.2017 (Suomen Asiakastiето 2017c)

Då en betalning blivit försenad, kan säljaren ansöka om betalning via tingsrätten. Oftast handlar dess betalningar om snabbblån, konsumtionskrediter, hyror samt telefon- och elräkningar. Om dessa ärenden inte löser sig frivilligt efter domstolsbeslutet, går betalningarna till utsökning. Enbart inom 7 tingsrätter i Finland, har antalet skuldsättningsärenden ökat med mer än 20 000 fall de senaste åren. (Stina Brännare 2018)

3.4.2 Hur påverkas man av en betalningsanmärkning?

Enligt Konsumentförbundet (2014) försvårar en betalningsanmärkning livet på många olika sätt. Exempelvis kontrollerar många företag kreditinformationen hos kunder innan de ingår avtal med dem. I detta kapitel kommer de olika avtalstyperna som påverkas av en betalningsanmärkning presenteras.

En betalningsanmärkning gör låntagande mer komplicerat för en konsument. En betalningsanmärkning betyder inte att konsumenten inte får ett lån, situationen beror på hur allvarlig betalningsstörningen är samt hur personens totala ekonomiska situation ser ut. Lån utan säkerheter ges inte ut åt personer med betalningsanmärkningar och för bostadslån krävs mer säkerheter i form av exempelvis borgensmän. En betalningsanmärkning kan även påverka låneräntorna i samband med låntagande. Också lån i form av ett kreditkort är något som bankerna inte erbjuder kunder med betalningsstörningar. (Konsumentförbundet 2014)

Konsumentförbundet (2014) poängterar att en betalningsanmärkning hindrar konsumenten från att skaffa sig snabblån samt köpa föremål på delbetalning. Även köp över nätet påverkas av betalningsstörningar, föremål skickas inte till kunder mot räkning utan föremålen skickas enbart mot förskottsbetalning. Likaså påverkas avtal som uppgörs för mobil abonnemang samt internet av betalningsanmärkningar, för att ingå ett avtal krävs en säkerhet eller en förskottsbetalning.

En person med en betalningsanmärkning har en svagare position på hyresmarknaden då det är frågan om att ingå hyresavtal eftersom en betalningsanmärkning påverkar negativt på att få en hyreslägenhet. Speciellt komplicerat är det att få en hyreslägenhet då betalningsanmärkningen innehåller betalningar som är relaterade till hyresboende. Även att ingå frivilliga försäkringsavtal kan hindras av en betalningsanmärkning om försäkringsbolagets tillvägagångssätt är att inte ingå avtal med personer som har betalningsanmärkningar. (Konsumentförbundet 2014)

Med stöd av Konsumentförbundet (2014) kan man även konstatera att betalningsanmärkningar påverkar möjligheten att få jobb. En arbetsgivare har rätt att kontrollera en sökandes kreditinformation, då arbetstagaren söker ett jobb där pengar hanteras, betydande ekonomiska beslut görs eller arbetet utförs i privatpersoners hem.

3.4.3 Kreditupplysningsregistret i Finland

Då en person får en betalningsanmärkning, registreras anmärkningen i kreditupplysningsregistret. En registrering om en privatpersons betalningsanmärkning kan göras i kreditupplysningsregistret då betalningen av en konsumtionskredit är försenad mer än 60 dagar, då en dom utges av en domstol där det beordras att betala en skuld, medellöshet har konstaterats i samband med en utsökning eller skuldsanering för privatperson beviljats. (Konkurrens- och konsumentverket 2014)

Konkurrens- och konsumentverket (2014) betonar att en anteckning om en betalningsanmärkning förblir i registret för 2-3 år. Om fordringen betalas förkortas tiden till två år medan en ny anteckning förlänger denna tid. Konsumentförbundet (2014) understryker

att en person med en betalningsanmärkning från tidigare får i samband med en ny betalningsanmärkning förlängd anteckningstid i registret som är 4 år.

Finska företag samt konsumenter kan använda sig av informationen i kreditupplysningsregistret till olika ändamål. Bland annat används registret i samband med kreditgivning, kreditkontroll, garanti eller pantsättning, planering av indrivning, ett företags eller en privatpersons personbedömning, utvärdering av en arbetssökande eller en arbetstagare samt definiering av avtalsvillkor. Kreditupplysningsregistret tryggar borgenären från kreditförluster då betalningsanmärkningar kontrolleras enligt varje företags egen kreditpolitik. (Suomen Asiakastieto 2017b)

4 EMPIRI

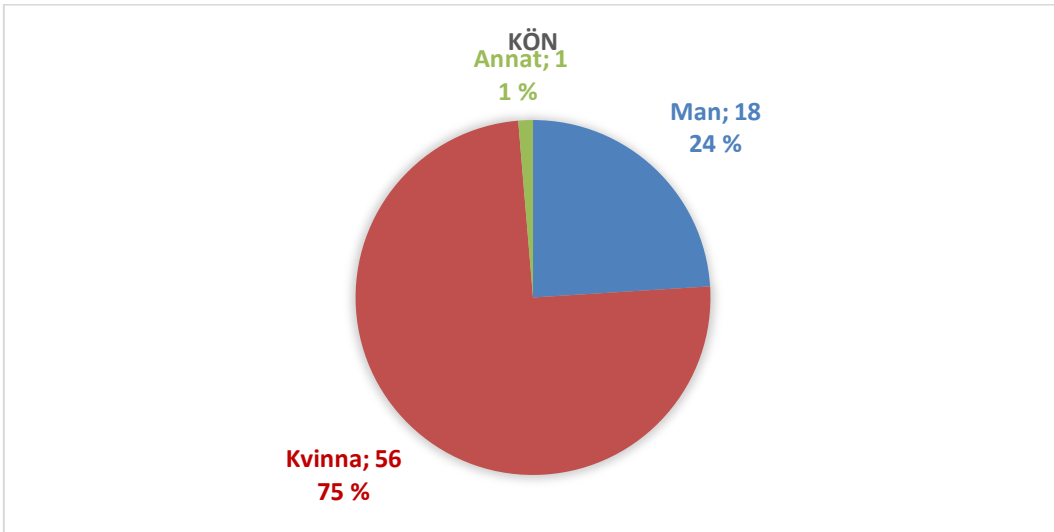
4.1 Resultatredovisning

Enkäten ”Är unga vuxnas skuldsättning en konsekvens av bristfällig kunskap? En kvantitativ enkätundersökning bland Arcadastuderande” publicerades den 4.4.2018 på start.arcada.fi och var tillgänglig fram till den 22.4.2018, därmed hade respondenterna möjlighet att besvara enkäten i 19 dagar. Enkäten delades också på Facebook den 11.4.2018 och enkäten var synlig via Facebook i 12 dagar. Enkäten besvarades av sammanlagt 75 personer.

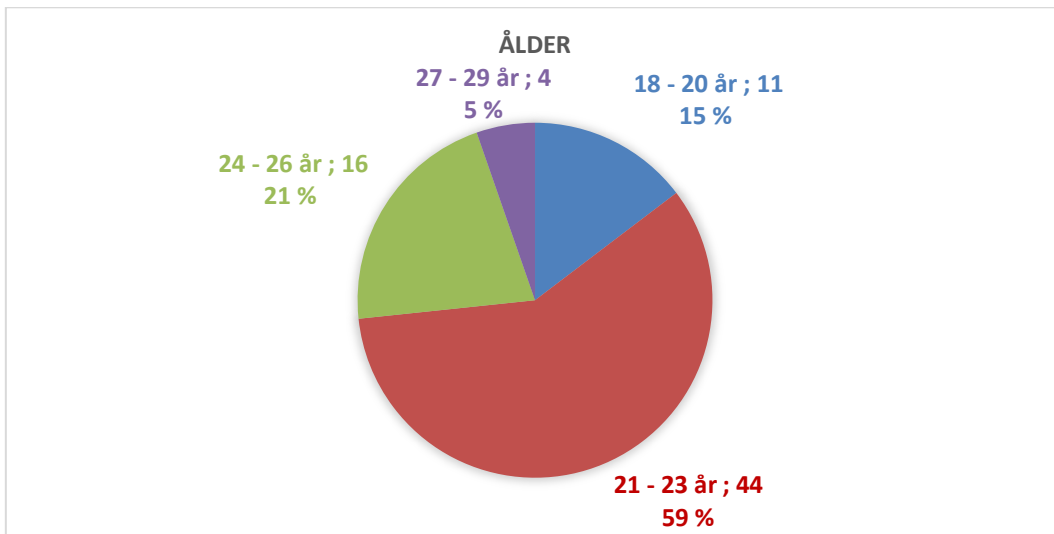
4.1.1 Enkätens introduktion

På första sidan i enkäten fanns ett informations brev där syftet och målgruppen för undersökningen presenterades samt informerades respondenterna om undersökningens anonymitet. Däremot fanns alla frågor på följande sida.

Den första frågan i enkäten behandlade respondenternas kön. I frågan kom det fram att 56 kvinnor, 18 män och en person av annat kön besvarat enkäten. Den andra frågan behandlade respondenternas ålder, av de som besvarade enkäten var 11 respondenter mellan åldrarna 18-20 år, 44 respondenter mellan 21-23 år, 16 respondenter mellan 24-26 år och den minsta åldersgruppen 27-29 år som bestod av 4 respondenter.

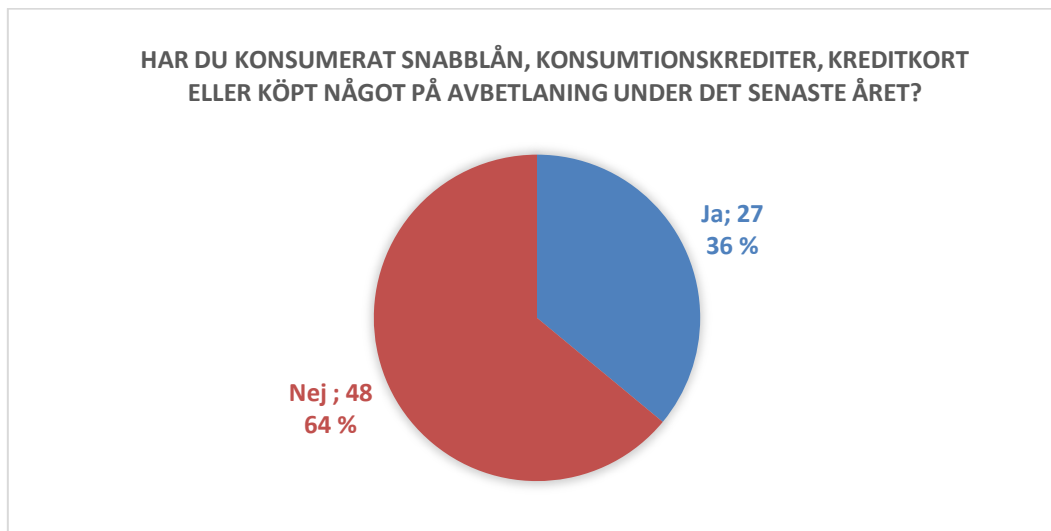
Figur 3. Respondenternas kön

Figur 4. Respondenternas ålder

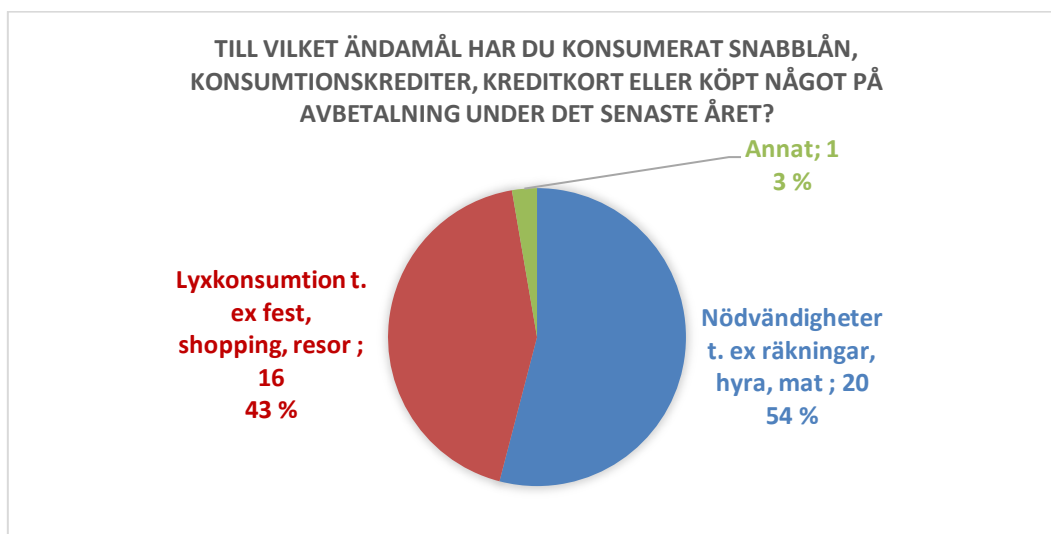
4.1.2 Konsumtion

Efter introduktionsfrågorna frågades det om respondenterna konsumerat snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köpt något på avbetalning under det senaste året. Av de 75 respondenterna som besvarade enkäten har 27 respondenter konsumerat något av ovanstående, medan 48 respondenter besvarade att konsumtion inte ägt rum.

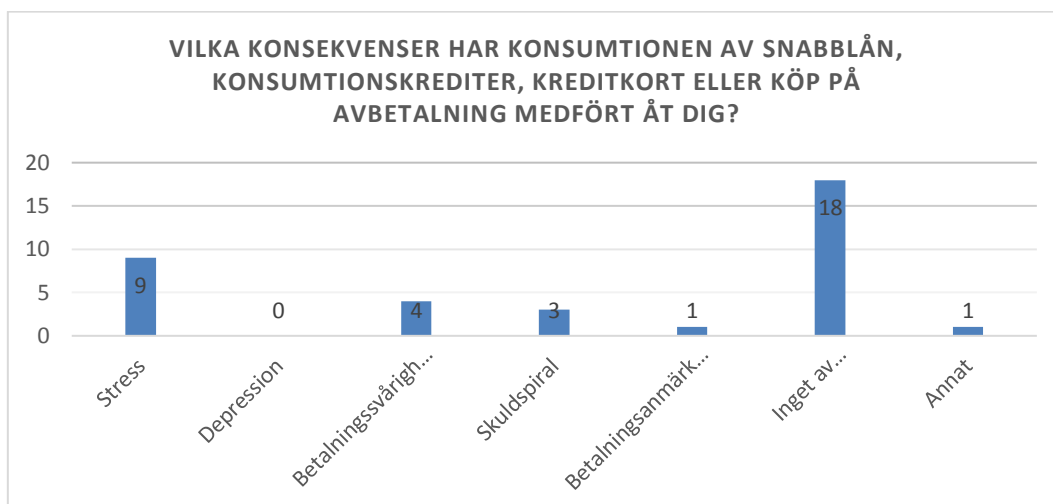
Figur 5. Har respondenterna konsumerat snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köpt något på avbetalning under det senaste året

I följande fråga besvarade respondenterna frågan till vilket ändamål de konsumerat snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köpt något på avbetalning under det senaste året. 20 respondenter eller 54% påstår sig ha konsumerat snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köpt något på avbetalning för nödvändigheter som exempelvis räkningar, hyra, mat. Däremot har 16 respondenter (43%) påstått att de konsumerat för fest, shopping eller resor, det vill säga lyxkonsumtion. I denna fråga hade 8 respondenter besvarat frågan i det öppna fältet ”annat” och av dessa kodades 7 svar in i endera nödvändigheter eller lyxkonsumtion. Under nödvändigheter sattes mobiltelefon, bilreparation, fordon och bil lån, under lyxkonsumtion däremot hotell och flygresor. En person hade också besvarat frågan annat med svaret ”köper allt på kreditkort” som inte föll under varken nödvändigheter eller lyxkonsumtion.

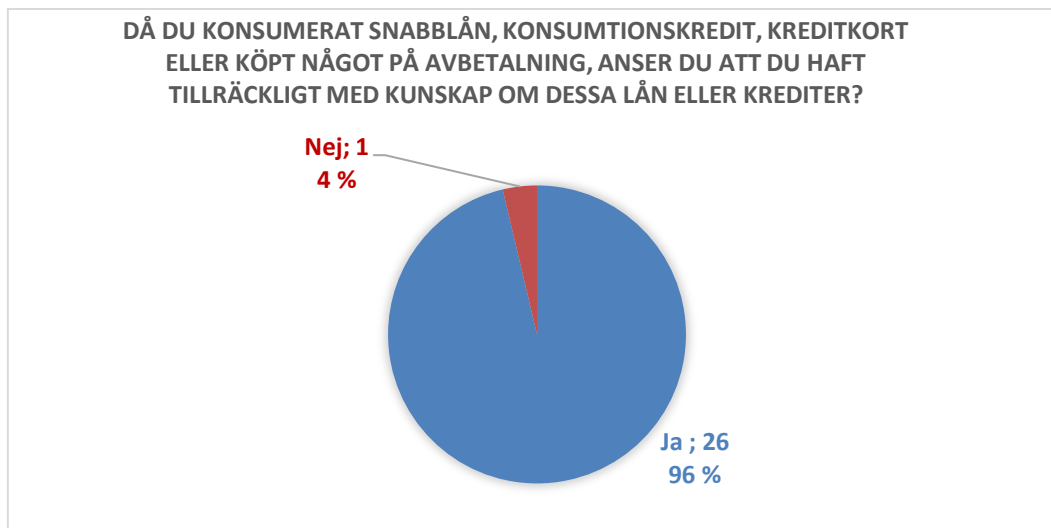
Figur 6. Till vilket ändamål har respondenterna konsumerat snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köpt något på avbetalning under det senaste året

I enkätens femte fråga ville man få fram vilka konsekvenser konsumtionen av snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köp på avbetalning medfört åt respondenterna. I denna fråga kunde respondenterna välja mellan svarsalternativen stress, depression, betalningssvårigheter, skuldspiral, betalningsanmärkning, inget av ovanstående påståenden samt annat. Majoriteten av respondenterna valde svarsalternativet inget av ovanstående påståenden. Svarsalternativet stress valdes av 9 respondenter, betalningssvårigheter av 4 respondenter, skuldspiral av 3 respondenter och betalningsanmärkning av en respondent. Ingen av respondenterna hade upplevt depression som en konsekvens och i svarsalternativet annat hade en respondent besvarat att ”en säkerhet att man inte genast behöver betala bort någon stor saldo”.

Figur 7. Vilka konsekvenser har medföljt respondenterna i samband med konsumtion av snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köp på avbetalning

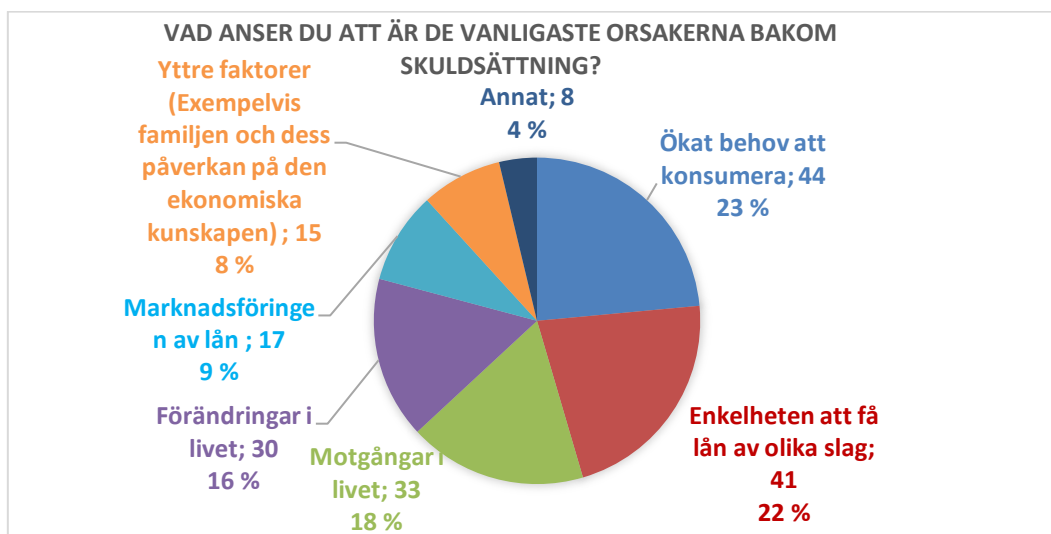
I samband med konsumtion av snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köp på avbetalning ville man också få fram ifall respondenterna anser att de haft tillräckligt med kunskap om dessa lån och krediter då de konsumerats. 96 procent av respondenterna besvarade att de haft tillräckligt med kunskap, medan 4 procent av respondenterna anser att de inte haft tillräckligt med kunskap.

Figur 8. Anser respondenterna att de haft tillräckligt med kunskap om snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köp på avbetalning då de konsumerat dessa

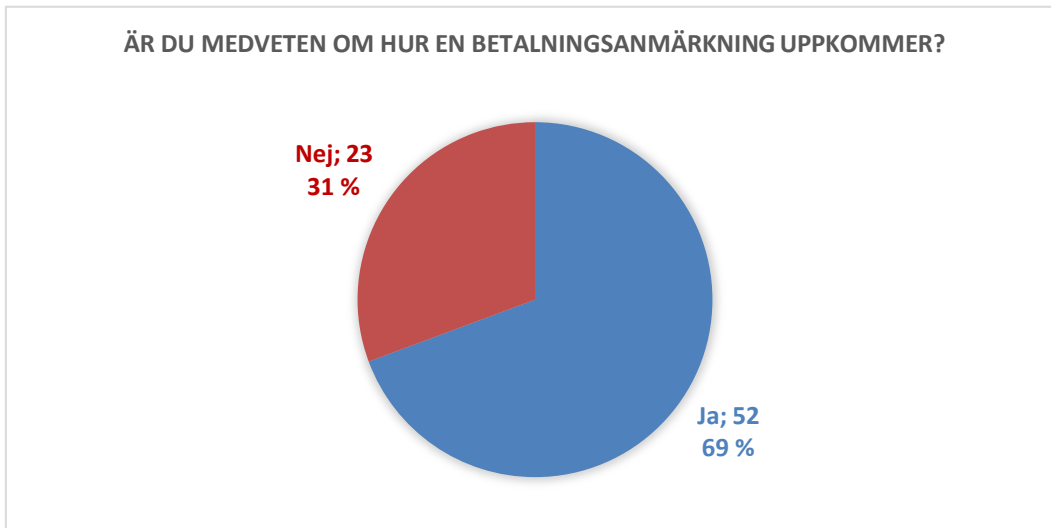
4.1.3 Betalningsanmärkningar

Efter att respondenterna besvarat frågor gällande konsumtion, frågades det vad respondenterna anser att är de vanligaste orsakerna bakom skuldsättning. Respondenterna kunde välja mellan svarsalternativen ökat behov att konsumera, enkelheten att få lån av olika slag, motgångar i livet, förändringar i livet, marknadsföring av lån samt yttre faktorer. Respondenterna kunde välja mer än ett svarsalternativ. Det populäraste svarsalternativet är ökat behov att konsumera som valts av 44 respondenter, därefter kommer enkelheten att få lån av olika slag samt motgångar i livet som besvarats av 41 respektive 33 respondenter. 30 respondenter har valt förändringar i livet, 17 respondenter marknadsföringen av lån samt 15 respondenter yttre faktorer. Respondenterna kunde även besvara frågan i ett öppet fält och följande svar har angetts "studiestöd räcker inte", "beroende av något t. Ex spelautomater där skulderna blir för stora", "dålig personlig ekonomisk planering", ett behov av extra pengar, på grund av t. Ex arbetslöshet eller oväntade livssituationer", "bostadslån, billån", "enkelhet att få alla utgifter på en räkning och bonuspoäng från kreditkortets användning" samt "avbetalningskontrakt har blivit ett betalningssätt bland dom andra för insatser som Telia och Elisa samt andra elektronik affärer".

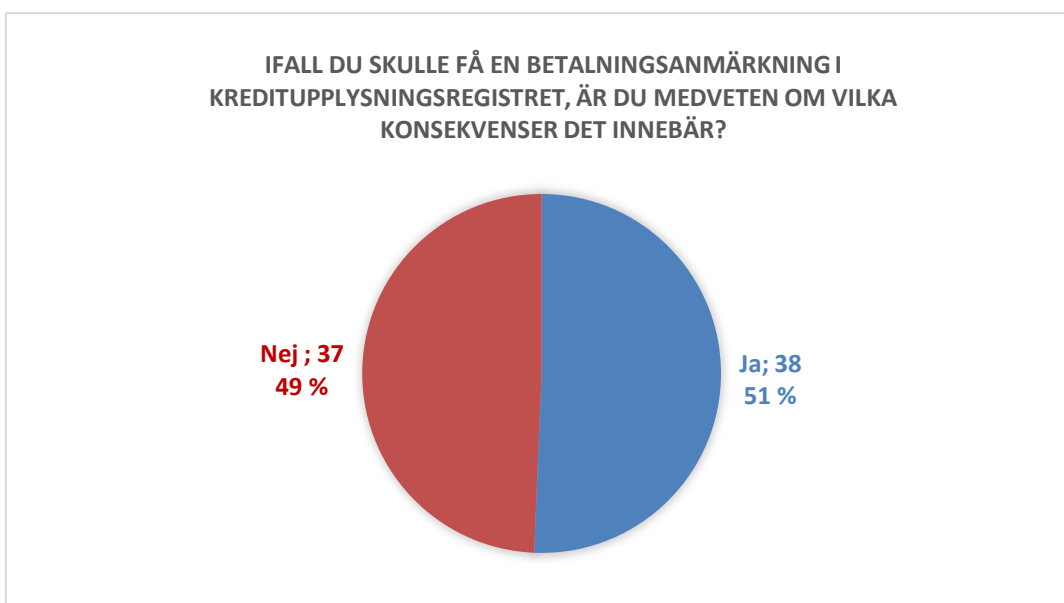

Figur 9. Vad anser respondenterna att är de vanligaste orsakerna bakom skuldsättning

Efter att ha frågat respondenterna om orsaker bakom skuldsättning, ville man lyfta fram om respondenterna är medvetna om hur en betalningsanmärkning uppkommer. Av 75 respondenter som besvarade enkäten, anser 52 respondenter att de vet hur en betalningsanmärkning uppkommer, medan 23 respondenter anser att de inte är medvetna om hur en betalningsanmärkning uppkommer. Därefter frågades det även om respondenterna är medvetna om vilka konsekvenser det innebär när man får en betalningsanmärkning i kreditupplysningsregistret. 51% av respondenterna besvarade ja på denna fråga, medan 49% besvarade nej.

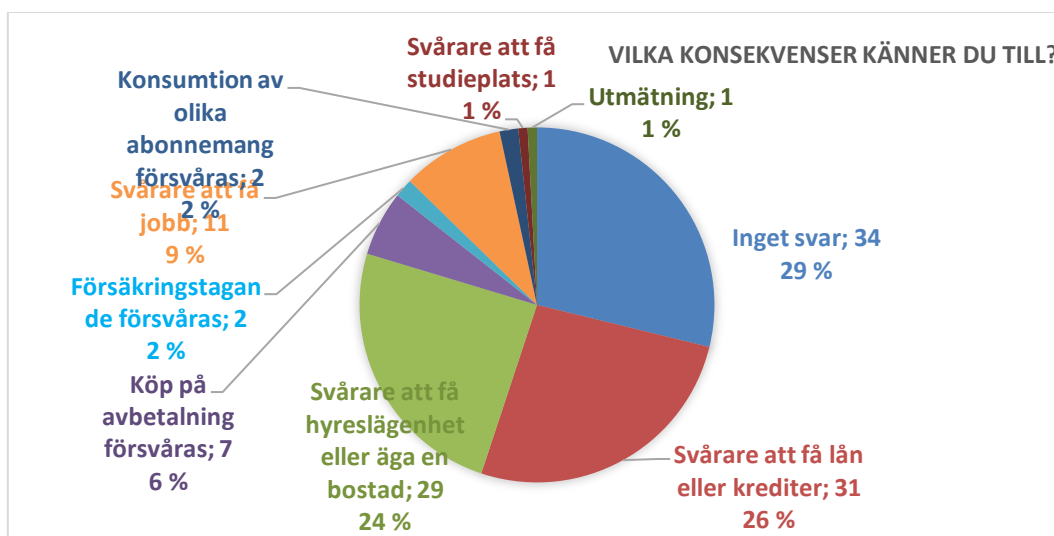
Figur 10. Är respondenterna medvetna om hur en betalningsanmärkning uppkommer

Figur 11. Är respondenterna medvetna om konsekvenserna då man får en betalningsanmärkning i kreditupplysningsregistret

När respondenterna besvarat om de är medvetna vilka konsekvenser en betalningsanmärkning i kreditupplysningsregistret innebär, frågades det med hjälp av en öppen fråga vilka konsekvenser respondenterna känner till. 29% av respondenterna har valt att inte besvara den öppna frågan utan lämnat frågan obesvarad, detta är den största procentandelen av respondenternas svar. Därefter har 31 respondenter besvarat att det är svårare

att få lån eller krediter och 29 respondenter att det är svårare att få hyra eller äga en bostad. 11 respondenter påpekar att det är svårare att få jobb och 7 respondenter att köp på avbetalning försvåras. Ett fåtal respondenter har också påpekat utmätning, svårigheten att få studieplats och att konsumtion av olika abonnemang försvåras. 2 respondenter har även påpekat att försäkringstagande försvåras och försäkringar får högre priser, bör betalas direkt eller inte beviljas alls. Utöver dessa har 2 respondenter även besvarat frågan på följande sätt ”jag känner till att företaget har ett kundregister där kunder som inte betalat, inte heller kan beställa mer från företaget” och ” De hålls kvar i personens uppgifter i 2-5år, man kan ha svårt att få lån, få en hyresbostad, kreditkort, arbetsplats med mera”.

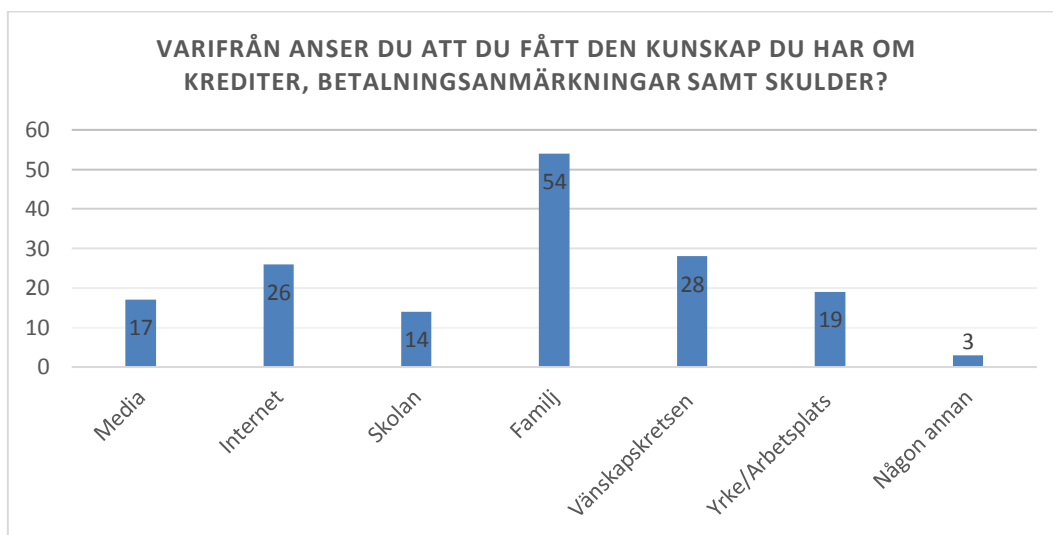

Figur 12. Vilka konsekvenser känner respondenterna till

4.1.4 Kunskap

Sista delen i enkäten bestod av en fråga om varifrån respondenterna anser att de fått den kunskap de har om krediter, betalningsanmärkningar samt skulder och om respondenterna anser att skolorna borde erbjuda mer undervisning i ekonomikunskap. Det populäraste svarsalternativet för kunskap relaterat till krediter, betalningsanmärkningar samt skulder är familjen som fått 54 svar, därefter kommer vänskapskretsen med 28 svar och internet med 26 svar. 19 svar har angetts i alternativet att yrket eller arbetsplatsen påverkat kunskapsgraden medan 17 och respektive 14 svar i fältet att media och skolan

inverkat. I kategorin någon annan har 3 svar angetts, ”lyxfällan”, ”föreläsning” och ”eget initiativ”. I frågan om skolorna borde erbjuda mer undervisning i ekonomikunskap var respondenterna av samma åsikt, majoriteten alltså 95 procent anser att detta borde erbjudas, medan endast 4 av 75 respondenter anser att detta inte är nödvändigt.

Figur 13. Varifrån anser respondenterna att de fått den kunskap de har om krediter, betalningsmärknings samt skulder

Figur 14. Anser respondenterna att skolorna borde erbjuda mer undervisning i ekonomikunskap

Sista frågan i enkäten var en öppen fråga där respondenterna kunde tillägga något till enkäten, frågan besvarades av 9 respondenter.

”pinsamt hur lite man vet om ämnet”

”Berätta gärna vad som händer om man får en betalningsanmärkning”

”Skolorna borde erbjuda undervisning redan för högstadieelever”

”Grundskolan borde lära ut hur man sköter sin ekonomi helt konkret t. Ex fylla i skatte-deklaration, att alltid läsa de finstilta kontrakten och hur och när det lönar sig att börja spara pengar”

”Grundskolan dvs. högstadiet borde absolut ta upp liknande i undervisning. Om räkningar, betalning, lån, snabblån, sms-lån, studielån, räntor, kreditkort, debetkort, elektronkort. Skillnad mellan Mastercard, visa osv. Nödvändig information i vuxenlivet som ingen egentligen lär en”

”Jag anser att det vore bra om det t. Ex fanns en sommarkurs som lite går igenom studielånet, vad man har för skyldigheter och Kelas krav samt lite om andra saker som behövs för vuxenlivet. Även om vi nu alla är vuxna men det vore ändå bra att få stöd med lån frågor, kredit tankar osv”

”Tycker det som studerande är svårt att inte få skulder. Studiestödet (och bostadsstödet) är löjligt litet och man ”måst” ta lån för att inte hamna och jobba varje veckoslut under exempelvis praktiken. Dessutom är 500e ganska lite att leva på med tanke på att det går ännu 200e extra till hyran, är 300e väldigt lite pengar att leva på i månaden och därför har t. Ex jag skaffat ett kreditkort som backup. Alla har inte föräldrar som stöder. Och sommarpengarna räcker inte runt hela studieåret heller”

”Bara min åsikt men anser att kreditkort och snabblån inte borde rankas i samma kategori. Kreditkort är ofta petigare att få och t. Ex jag använder kortet bara till resande för säkerhetsskäl med Nets. Super att du skriver angående detta ämne”

”Enkäten borde behandla avbetalningskontrakt också direkt p.g.a. dom skiljer sig från kredit och lån men är ändå skuldsättning på sitt sätt. Speciellt med tanke på telefoner och liknande avbetalningar, exempelvis verkkokauppa.com apuraha”

5 ANALYS

5.1 Enkätens introduktion

Enkäten besvarades av totalt 75 personer, varav 56 personer var kvinnor, 18 personer män och en person av annat kön. Enkäten publicerades först på Arcadas sidor, vilket gav ett relativt dåligt antal svar, därmed gjordes ett bekvämlighetsurval och enkäten publicerades även på Facebook. Med tanke på grupperna enkäten publicerades i på Facebook, är det inte överraskande att 75 procent av respondenterna är kvinnor. Exempelvis publicerades enkäten i en grupp med socionomstuderanden, där majoriteten av studenterna är kvinnor. Bekvämlighetsurvalet som gjordes och med tanke på kanalerna enkäten publicerades i, kan man också konstatera ha påverkat åldersfördelningen i undersökningen. Av respondenterna faller 44 personer under åldersgruppen 21-23 år och är därmed den största gruppen. Inom åldersgruppen 18-20 år ingick 11 respondenter, vilket också faller inom ramen för bekvämlighetsurvalet, då enkäten publicerades i några grupper med första års studerande.

5.2 Konsumtion

I frågan om respondenterna konsumerat snabblå, konsumtionskrediter, kreditkort eller köpt något på avbetalning under det senaste året uppgav 48 respondenter att de inte konsumerat något av dessa. Med tanke på hur vanligt det är att använda sig av dessa skuldsättningsmedel i vårt samhälle, kan man dra den slutsatsen att det är positivt att antalet personer som inte konsumerar dessa, är större. I följdfrågan till vilket ändamål respondenterna konsumerat dessa skuldsättningsmedel, blev svarsfördelningen mellan lyxkonsumtion och nödvändighetskonsumtion relativt samma. Eftersom målgruppen är studerande på Arcada, kan man konstatera att delningen inte är överraskande då man enligt teoriramen kommit fram till att konsumtionsutgifterna är högst i hushåll med par utan barn, under vilket många unga vuxna faller.

Följande fråga som faller under konsumtion granskar vilka konsekvenser konsumtionen av snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köp på avbetalning medfört åt respondenterna. Det positiva som kom fram är att 50 procent av personerna som besvarat enkäten har varken upplevt stress, depression, betalningssvårigheter, skuldspiral eller betalningsanmärkning i samband med konsumtion av ovanstående produkter. Här kan man alltså dra den slutsatsen att hälften av personerna som konsumerat något av dessa skuldsättningsmedel, inte upplevt negativ skuldsättning eller skuldproblem. Dock har en person fått en betalningsanmärkning som följd, vilket är ett lågt antal betalningsanmärkningar bland respondenterna. I fråga 6 ville man fokusera på kunskap relaterat till konsumtionen av ovanstående produkter, i denna fråga upplevde 96 procent av respondenterna att de haft kunskapen om dessa produkter i samband med konsumtion. Resultatet av denna fråga är överraskande, nästan alla respondenter vet vad de gett sig in på innan de exempelvis lyft ett snabblån.

5.3 Betalningsanmärkningar

Respondenterna anser att det vanligaste orsakerna bakom skuldsättning är ökat behov att konsumera och enkelheten att få lån av olika slag, med tanke på undersökningens målgrupp är detta antagligen något som berör många i målgruppen. Utöver dessa har respondenterna kommenterat i det öppna fältet att studiestödet inte räcker till, avbetalningskontrakt har blivit ett betalningssätt och kreditkortet är enkelt att använda då alla utgifter kommer på en räkning. Man kan därmed dra den slutsatsen att även dessa faktorer påverkar skuldsättningsgraden bland unga vuxna, speciellt studerande.

När det kommer till betalningsanmärkningar, anser 52 respondenter av 75 att de är medvetna hur en betalningsanmärkning uppkommer samt 38 respondenter av 75 vilka konsekvenser det innebär. Således vet alltså 20 procent av respondenterna hur en betalningsanmärkning uppkommer, men inte vilka konsekvenser som medföljer.

Teoridelen i denna undersökning hävdar att konsekvenserna av en betalningsanmärkning är att det är svårare att få olika typer av lån eller krediter samt svårare att få hyreslägenhet eller vissa jobb. Även köp på avbetalning eller köp av olika abonnemang för-

svåras. Respondenterna har i stort sätt påpekat samma faktorer som konsekvenser, dock har 29 procent av respondenterna valt att inte besvara denna fråga överhuvudtaget. En person har även besvarat frågan att ”de hålls kvar i personens uppgifter i 2-5 år”, denna information kan ses som en fördel eftersom en betalningsanmärkning hålls kvar i registret x antal år, beroende på antalet betalningsanmärkningar och inom vilken tidsram fodringarna betalas bort.

5.4 Kunskap

Största delen av respondenterna anser att de fått den kunskap de har om krediter, betalningsanmärkningar samt skulder från familj, vänskapskrets eller internet. Det som kan ses som oroväckande är att respondenterna anser att det ställe de lärt sig minst på angående krediter, betalningsanmärkningar och skulder är skolan, som står för endast 9 procent av svaren. Detta korrelerar starkt med följande fråga där man ville få fram om respondenterna anser att skolorna borde erbjuda mer undervisning i ekonomikunskap, 71 personer eller 95 procent av respondenterna anser att skolorna borde erbjuda mer undervisning i ekonomikunskap.

I sista frågan hade respondenterna möjlighet att tillägga något till enkäten, flera av respondenterna hade svarat väldigt utförligt och kommit med många goda förslag. Exempelvis ansåg fler att grundskolan borde lära ut hur man sköter sin ekonomi, samt uppkom iden att studeranden borde erbjudas en sommarkurs i hur man sköter sin ekonomi, med tanke på studielån och studiestöd. I svarsfältet hade några respondenter även valt att påpeka hur lite man vet om ämnet samt att man gärna kunde berätta vad som sker om man får en betalningsanmärkning.

6 DISKUSSION

Undersökningens syfte har varit att undersöka Arcadastudenters kunskap relaterat till vad som är de bakomliggande orsakerna till skuldsättning samt kunskap om konsekvenserna av skulder och betalningsanmärkningar. Som grund för undersökningen finns en teoriram som fokuserat på fyra huvudrubriker där skuldsättning i Finland, orsaker bakom överskuldsättning, hur skulder uppkommer samt följer av överskuldsättning presenteras. Därefter har ett elektroniskt frågeformulär valts som datainsamlingsmetod.

Enkäten besvarades av sammanlagt 75 respondenter som kunde ta del i undersökningen via Arcadas interna nätverk eller via ett bekvämlighetsurval som gjordes för att nå fler studeranden på Arcada. På grund av att ett bekvämlighetsurval tillämpades, kan man konstatera att reliabiliteten för undersökningen drabbats en aning. Däremot kan man påstå att validiteten för undersökningen är på en högre nivå, eftersom man med hjälp av enkäten nått ut till personer som faller inom undersökningens målgrupp samt med hjälp av enkäten fått svar på de frågeställningar som ställts. Validiteten kan dock anses minska på grund av det faktum att det inte funnits tidigare forskning inom ämnet som man kunnat jämföra med undersökningens resultat. Bekvämlighetsurvalet samt att det inte i enkäten frågas vilken institution respondenterna studerar vid leder till att man inte kan vara säker på att enkäten nått ut till alla institutioner och därmed kan resultatet vara svårare att generalisera. Det faktum att enkäten även besvarades av 56 kvinnor, gör att könsfördelningen inte är enhetlig och det hade vari önskvärt med en jämnare könsfördelning.

Två personer hade även kommenterat enkätens uppbyggnad i slutet av enkäten där respondenterna valfritt kunde tillägga något och ansåg att avbetalningskontrakt eller kreditkort inte skulle få rankas i samma kategori som snabblån eller lån. Tillsammans med kontrollpersonerna för enkäten, kom man till den slutsatsen att trots att teoridelen fokuserar på 4 olika sätt att skuldsätta sig kommer enkäten inte att fokusera på enskilda produkter, utan skuldsättning som helhet och därmed har snabblån, konsumtionskredit, kreditkort och köp på avbetalning valts att sättas i en och samma kategori. Förövrigt har enkäten också byggts upp med hjälp av teoriramen, och därmed har vissa frågor där respondenterna haft möjlighet att inte välja något av de på förhand bestämda svarsalternativen.

tiven utan själv skriva in något fått en hel del olika svar. Eftersom teoriramen representerar de vanligaste orsakerna, produkterna samt följderna som kan anses korrelera med målgruppen i fråga har det kommit in en hel del svar som faller utanför teoriramen, dock kan detta anses positivt, många respondenter har varit aktiva då de besvarat enkäten.

Enligt undersökningen är kunskapen bland studenterna på en god nivå då det är frågan om hur mycket kunskap studenter som konsumerat snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köpt något på avbetalning har haft om själva produkterna. Men kunskapen om betalningsanmärkningar och dess konsekvenser är tvärtom på en betydligt lägre nivå bland respondenterna. På grund av detta kan man anse att unga vuxnas skuldsättning delvis är en konsekvens av bristfällig kunskap. Sammanfattningsvis upplever även majoriteten av studenterna vid Arcada att skolorna borde erbjuda mer undervisning i ekonomiskunskap, enligt enkäten har man fått fram att de vanligaste orsakerna bakom överskuldsättning är enligt studenterna ökat behov att konsumera, enkelheten att få lån samt motgångar i livet. Därmed kunde fokus ligga på att lära ut betalningsanmärkningar, dess uppkomst och följder samt hur man behärskar en situation där överskuldsättning kan uppkomma.

I framtiden kunde man även studera hurudan kunskap unga vuxna i åldern 18-29 år inom olika delar av Finland respektive hela landet har. Det som även uteblev från detta arbete var unga vuxna i åldern 18-29 år som inte är studeranden. Det skulle vara intressant att veta hurudan kunskap unga vuxna som exempelvis är ute i arbetslivet har, då antagligen ekonomiska situationen samt kunskapen ser annorlunda ut beroende på denna faktor. Ifall undersökningen skulle göras om på Arcada, skulle framtida undersökningen kunna behandla de olika institutionerna på Arcada och studera om det finns skillnader i kunskap beroende på studieinriktning. Har exempelvis studenter som studerar ekonomi mer kunskap än övriga studenter inom yrkeshögskolan?

7 KÄLLOR

- Björklund, Maria & Paulsson, Ulf. 2012, *Seminarieboken*, 2uppl., Lund: aStudentlitteratur, 147 s.
- Bryman, Alan & Bell, Emma. 2013, *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber, 757 s.
- Brännare, Stina. 2018. Tillgänglig: <https://yle.fi/uutiset/3-10005455> Hämtad 13.1.2018
- E-economic*. 2017. Tillgänglig: <https://www.economic.se/bokforingsprogram/ordlista/skuldsattningsgrad> Hämtad 11.10.2017
- Eliasson, Annika. 2006, *Kvantitativ metod från början*, Lund: Studentlitteratur, 169 s.
- Eskelinen, Niko & Sironen, Jiri. 2017, *Köyhyys – syitä ja seurauksia*. Kuopio: Painopaikka Grano Oy, 72 s.
- Eurokampus*. 2017. Tillgänglig: <http://www.euro.fi/fi/sanasto/> Hämtad 11.10.2017
- Financer*. 2015. Tillgänglig: <https://financer.com/fi/miksi-ihmiset-velkaantuvat/> Hämtad 27.11.2017
- Financer*. 2017. Tillgänglig: <https://financer.com/fi/pikavippien-mainonta-osittain-harhaanjohtavaa/> Hämtad 27.11.2017
- Finlands Bank*. 2017a. Tillgänglig: <https://www.eurojatalous.fi/fi/2017/3/kotitaloudet-saastavat-historiallisen-vahan/> Hämtad 13.11.2017
- Honkanen, Johanna*. 2016. Tillgänglig: <https://www.eurojatalous.fi/fi/2016/artikkelit/suomessa-varjopankkisektori-kansainvalisesti-verrattain-pieni/> Hämtad 20.11.2017
- Kananen, Jorma. 2011, *Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas*, Jyväskylä: Tampereen Yliopistopaino Oy, 179 s.
- Konkurrens- och konsumentverket*. 2014. Tillgänglig: <https://www.kkv.fi/sv/information-och-anvisningar/betalning-rakningar-och-indrivning/betalningsdrojsmal-och-indrivning/betalningsanmarkningar/> Hämtad 23.11.2017
- Konsumentförbundet*. 2017. Tillgänglig: <http://www.kuluttajaliitto.fi/tietopankki/omantalousden-hallinta/velkaantumisen-ja-maksuhairiot/> Hämtad 22.11.2017
- Konsumentskyddslagen 38/1978*.

- Koskinen Kimmo & Tuomikoski Olli.* 2017. Tillgänglig: <https://www.eurojatalous.fi/fi/2017/2/kokonaiskuva-velkaantumisesta-hamartyy--kun-kulutustuottojen-tarjonta-monipuolistuu/> Hämtad 17.11.2017
- Oikeus.* 2018. Tillgänglig: <https://oikeus.fi/ulosotto/sv/index/ulosotto.html> Hämtad 12.1.2018
- Question Pro.* 2017. Tillgänglig: <https://www.questionpro.com/> Hämtad 8.10.2017
- Lönnqvist, Sarah.* 2017. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2017/07/22/allt-fler-tar-lan-att-kunna-konsumera-kanner-du-igen-riskerna> Hämtad 14.1.2018
- Statistikcentralen.* 2011. Tillgänglig: http://www.stat.fi/til/vtutk/2009/vtutk_2009_2011-12-21_kat_004_sv.html Hämtad 4.10
- Statistikcentralen.* 2013. Tillgänglig: http://www.stat.fi/artikkelit/2013/art_2013-03-11_009.html?s=1 Hämtad 13.11.2017
- Statistikcentralen.* 2014. Tillgänglig: https://www.stat.fi/til/ktutk/2012/ktutk_2012_2013-12-30_kat_001_sv.html Hämtad 26.11.2017
- Statistikcentralen.* 2015. Tillgänglig: http://www.tilastokeskus.fi/til/ikan/2015/02/ikan_2015_02_2015-09-11_tie_001_fi.html Hämtad 18.11.2017
- Statistikcentralen.* 2016. Tillgänglig: <http://findikaattori.fi/sv/116> Hämtad 26.11.2017
- Statistikcentralen.* 2017a. Tillgänglig: http://www.findikaattori.fi/sv/28#_ga=2.211876884.145195078.1507280916-246094147.1507280916 Hämtad 6.10.2017
- Statistikcentralen.* 2017b. Tillgänglig: <http://findikaattori.fi/sv/115> Hämtad 6.10.2017
- Statistikcentralen.* 2017c. Tillgängligt: <http://findikaattori.fi/sv/23> Hämtad 6.10.2017
- Suomen Asiakastieto.* 2016. Tillgänglig: <https://www.asiakastieto.fi/web/fi/uutiset/maksuhairioisten-henkiloiden-maara-taas-uusiin-ennatyslukemiin.html> Hämtad 22.11.2017
- Suomen Asiakastieto.* 2017a. Tillgänglig: <http://www.mynewsdesk.com/fi/asiakastieto/pressreleases/maksuhaeirioisten-henkiloeiden-maeeraen-kasvulle-ei-naey-loppua-1907731> Hämtad 22.11.2017
- Suomen Asiakastieto.* 2017b. Tillgänglig: <https://www.asiakastieto.fi/web/fi/uutiset/maksuhairio-hankaloittaa-arkea.html> Hämtad 23.11.2017

- Suomen asiakastieto.* 2017c. Tillgänglig:
<http://www.mynewsdesk.com/fi/asiakastieto/documents/maksuhaeirioetilastot-1-3-slash-2017-66359> Hämtad 24.11.2017
- Svenska Akademiens ordböcker.* 2009a. Tillgänglig:
<https://svenska.se/tre/?sok=privatekonomi&pz=1> Hämtad 11.10.2017
- Taloussanomat.* 2011. Tillgänglig: <https://www.is.fi/taloussanomat/oma-raha/art-2000001716932.html?pos=related> Hämtad 27.11.2017
- Westergård, Anki & Palmgren, Pekka.* 2017. Tillgänglig:
<https://svenska.yle.fi/artikel/2017/10/31/snabblanebranschen-en-vilda-vastern-marknad-finns-inget-tydligt-rantetak-for> Hämtad 13.1.2018

8 BILAGOR

8.1 Informationsbrev

Svara på enkät gällande skuldproblematik bland unga vuxna (examensarbete)

4.4.2018 07:44 - Communications

Jag studerar företagsekonomi på Arcada och skriver för tillfället mitt examensarbete om skuldproblematik bland unga vuxna. Syftet med arbetet är att kartlägga unga vuxnas kunskaper relaterade till orsaker samt konsekvenser i samband med skuldsättning.

Du hör till målgruppen ifall du är mellan 18 till 29 år samt studerar vid Arcada. Jag skulle uppskatta stort om du kunde hjälpa mig genom att besvara följande enkät, vilket tar ca 2-3 minuter att utföra.

Alla svar behandlas konfidentiellt och anonymt. Svaren redovisas endast i form av siffror och statistik, för att få en helhetsuppfattning av läget. Endast ansvarige för forskningsobjektet samt handledaren av undersökningen har tillgång till det insamlade materialet.

Svara på enkäten.

Frågor kan du skicka till ina.usvasalmi@arcada.fi.

Tusen tack på förhand!

Ina Usvasalmi

Är unga vuxnas skuldsättning en konsekvens av bristfällig kunskap? En kvantitativ enkätundersökning bland Arcadastuderande.

6%

[Exit Survey](#)

Hej!

Jag studerar företagsekonomi på Arcada och skriver för tillfället mitt examensarbete om skuldproblematik bland unga vuxna. Syftet med arbetet är att kartlägga unga vuxnas kunskaper relaterade till orsaker samt konsekvenser i samband med skuldsättning.

Du hör till målgruppen ifall du är mellan 18 till 29 år samt studerar vid Arcada. Jag skulle uppskatta stort om du kunde hjälpa mig genom att besvara följande enkät, vilket tar ca 2-3 minuter att utföra.

Alla svar behandlas konfidentiellt och anonymt. Svaren redovisas endast i form av siffror och statistik, för att få en helhetsuppfattning av läget. Endast ansvarige för forskningsobjektet samt handledaren av undersökningen har tillgång till det insamlade materialet.

Frågor kan du skicka till ina.usvasalmi@arcada.fi.

Tusen tack på förhand!

Ina Usvasalmi

Next

8.2 Enkät

*** 1. Kön**

- Man
 - Kvinna
 - Annat
-

*** 2. Ålder**

- 18 - 20 år
 - 21 - 23 år
 - 24 - 26 år
 - 27 - 29 år
-

*** 3. Har du konsumerat snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köpt något på avbetalning under det senaste året?**

- Ja
- Nej

Ifall du svarade Nej på föregående fråga kan du hoppa till fråga 7.

4. Till vilket ändamål har du konsumerat snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köpt något på avbetalning under det senaste året?

- Nödvändigheter t. ex räkningar, hyra, mat
- Lyxkonsumtion t. ex fest, shopping, resor
- Annat, vad?

5. Vilka konsekvenser har konsumtionen av snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köp på avbetalning medfört åt dig?

- Stress
- Depression
- Betalningssvårigheter
- Skuldspiral
- Betalningsanmärkning
- Inget av ovanstående påståenden
- Annat, vad?

6. Då du konsumerat snabblån, konsumtionskrediter, kreditkort eller köpt något på avbetalning, anser du att du har haft tillräckligt med kunskap om dessa lån eller krediter?

- Ja
 Nej
-

*** 7. Vad anser du att är de vanligaste orsakerna bakom skuldsättning?**

- Ökat behov att konsumera
 Enkelheten att få lån av olika slag
 Motgångar i livet
 Förändringar i livet
 Marknadsföringen av lån
 Yttre faktorer (Exempelvis familjen och dess påverkan på den ekonomiska kunskapen)
 Annat, vad?

*** 8. Är du medveten om hur en betalningsanmärkning uppkommer?**

- Ja
 Nej
-

*** 9. Ifall du skulle få en betalningsanmärkning i kreditupplysningsregistret, är du medveten om vilka konsekvenser det innebär?**

- Ja
 Nej
-

10. Vilka konsekvenser känner du till?

*** 11. Varifrån anser du att du fått den kunskap du har om krediter, betalningsanmärkningar samt skulder?**

- Media
- Internet
- Skolan
- Familj
- Vänskapskretsen
- Yrke/Arbetsplats
- Någon annan, vem?

*** 12. Anser du att skolorna borde erbjuda mer undervisning i ekonomikunskap?**

- Ja
- Nej

13. Något du vill tillägga?